

УДК 351.71:338.242

*О. Л. Малін,
к. ю. н., доцент, доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту
Одеського національного політехнічного університету, м. Одеса*

СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОНОМІЧНОГО ЗМІСТУ ТА ДЕФІНІЦІЇ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ЯК ОБ'ЄКТУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

*O. L. Malin
PhD (in Law), Associate Professor, Analysis and Audit Department
Odessa National Polytechnic University, Odessa*

ESSENTIAL CHARACTERISTICS OF THE ECONOMIC CONTENT AND DEFINITION OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS AN OBJECT OF STATE REGULATION

У статті досліджено сутнісну характеристику економічного змісту та дефініції державно-приватного партнерства як об'єкту державного регулювання. В процесі встановлено, вона має деякі особливості. По-перше, потрібно розділити нормативні (офіційні) та наукові (дослідницькі) підходи до тлумачення цієї дефініції, оскільки кожен з них має свою історію становлення та цільове призначення. Якщо офіційні визначення (терміни) застосовуються для формування законодавчо-нормативної бази врегулювання відносин державно-приватного партнерства, то наукові – мають дослідницьку природу, шукаючи нові процеси, об'єкти та явища, що покращують зміст і удосконалюють наукове обґрунтування їх існування та впливу. По-друге, існують різні національні підходи, які також мають свою історію становлення та традиції застосування понять і термінів. Ці підходи теж потрібно дослідити для виявлення універсальності визначень або їх обмежень. По-третє, має свою історію становлення власне державно-приватне партнерство як своєрідної системи організаційно-економічних відносин. Цей досвід перевірів часом стійкість його певних форм, доводячи ефективність та життєздатність одних форм державно-приватного партнерства та неспроможність його інших форм адаптуватися до нових умов світу, змін економіки, суспільних цінностей та морально-етичних принципів. Саме за наведеною логікою побудовано дослідження та систематизацію теоретичних засад державно-приватного партнерства. Авторські новації полягають у такому: серед першої групи ознак відсутня ознака, пов'язана з інвестуванням з боку бізнес-партнера, оскільки у світі не всі проекти ДПП передбачають інвестування коштів, а до ознак другої групи додано інноваційність технологічної основи, оскільки саме такі ДПП зможуть поєднати ресурси та потенціали, у кращий спосіб забезпечуючи досягнення ефекту синергії від запровадження інновацій тривалий час.

The article examines the essential characteristics of the economic content and definition of public-private partnership as an object of state regulation. In the process established, it has some features. First, it is necessary to separate normative (official) and scientific (research) approaches to the interpretation of this definition, as each of them has its own history of formation and purpose. If the official definitions (terms) are used to form the legal and regulatory framework for public-private partnership, the scientific - have a research nature, looking for new processes, objects and phenomena that improve the content and improve the scientific basis of their existence and impact. Secondly, there are different national approaches, which also have their own history of formation

and traditions of application of concepts and terms. These approaches also need to be explored to identify the universality of definitions or their limitations. Third, it has its own history of formation of its own public-private partnership as a kind of system of organizational and economic relations. This experience has tested the stability of certain forms, proving the effectiveness and viability of some forms of public-private partnership and the inability of other forms to adapt to new world conditions, economic changes, social values and moral and ethical principles. It is by this logic that the research and systematization of the theoretical foundations of public-private partnership is built. The author's innovations are as follows: among the first group of features there is no feature related to investment by a business partner, because not all PPP projects in the world involve investing funds, and the features of the second group added innovative technological basis, because such PPP can combine resources and potentials, in the best way ensuring the achievement of a synergy effect from the introduction of innovation for a long time.

Ключові слова: характеристика; дефініція; державно-приватне партнерство; регулювання; інноваційність; визначення; сутність; приватний; сектор

Key words: characteristic; definition; public-private partnership; regulation; innovation; determination; essence; private; sector

Постановка проблеми. Виділяють нормативні (офіційні) та наукові (дослідницькі) підходи до тлумачення дефініції *державно-приватного партнерства* як об'єкту державного регулювання. Державно-приватне партнерство (ДПП) як явище має варіативне, як наукове, так і офіційне тлумачення. Наукова спільнота не дійшла згоди до змісту державно-приватного партнерства, яке описує партнерство бізнесу і влади ані як явища, ані як процесу, ані як системи певних відносин. А нормативно-законодавча база у різних країнах світу, яка має закладати нормативну основу для регулювання ДПП, не є гармонізованою з цього приводу, оскільки досі не сформовано єдиного термінологічного апарату.

Слід зазначити, що *спільною рисою обох трактувань* (офіційного та наукового) є те, що їх основу утворює категорія «партнерство». Семантика терміну двомовна (*partnership* англ. та *partenaire* франц.), що означає підтримку частини (part – частина або частка, tenir – тримати або володіти).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існуючі визначення ДПП науковцями мають свої особливості, які виникають в залежності від обраного методологічного підходу. У визначеннях В.Г. Варнавського [1], А. Акінтюя, М. Бека, К. Хардкасла та домінує правовий аспект, у визначеннях Г. Девулфа, Г. Тейсмана, Є.Г. Клижна – фінансовий, у визначеннях Ю.К. Беляєва, Д.Ю. Наумова [2], М.Б. Джерарда, Г. Худжа та Д. Будаеса – організаційний. Причому слід зазначити, що більшість авторів Ф.В. Узунов [3], Г. Девулф, Є.Г. Клижн, Г. Тейсман, М.Б. Джерард, Г. Ходж, Д. Будаес, Е.С. Савас, В.Г. Варнавський [1] підкреслює саме партнерську основу ДПП, висвітлюючи її як співпрацю рівних партнерів, які об'єднують свої ресурси та компетентності для досягнення соціально-значимих цілей розвитку. Це – слушно, проте не висвітлює механізму ДПП.

На противагу цьому підходу Е.С. Савас (перше визначення), В.Г. Варнавський [1] (друге визначення) наполягає на виділенні у визначенні ДПП не відносин, зокрема як у Д. Грімсі а механізму його дії, що впливає на такі відносини. Це – визначення, що спираються на фінансові моделі, інфраструктурну та проектну основу державно-приватного партнерства.

У дослідженнях вітчизняних авторів термін «державно-приватне партнерство» розглядається або в широкому значенні Д.Ю. Наумов [2], Ф.В. Узунов [3], Р.Й. Бачо [4], О.В. Сідуняк [5], В.В. Круглов [6], або у вузькому О.Е. Сімсон [7], К.В. Павлюк [8], І.А. Брайловський [9], Г.Л. Знаменський, Н.М. Бондар, В.О. Кошарний [10], Винницький Б.В., С.В. Грищенко, С.Л. Пакулін, І.П. Дубок [11], або варіативне подання від Ю.С. Вдовенко, М.В. Вилисов, О.В. Тофанюк та І.Г. Чалий [12]. Прагнення вчених до комбінування широкого та вузького визначення є цілком зрозумілим, оскільки вузькі варіації є більш конкретними та зрозумілими, а широкі визначення посилюють певну ідею, відсікаючи все зайве.

Визначення ДПП, зроблені вітчизняними вченими, можна угрупувати аналогічно – за мульті та моно підходами.

Постановка завдання. Визначення сутнісної характеристики економічного змісту та дослідження дефініції державно-приватного партнерства як об'єкту державного регулювання – є головним завданням статті.

Виклад основного матеріалу дослідження. *Нормативно-законодавче (офіційне) тлумачення державно-приватного партнерства.* Чітка формалізація правил дій інституціональної системи – важлива передумова для мотивування бізнес-сектора щодо державно-приватного партнерства, тому єдність у визначенні об'єктів та явищ в умовах глобалізації, ідентичне розумінні різними партнерами одного ї того ж процесу або явища, є необхідною умовою розвитку.

В Україні законодавче підґрунтя проектів співпраці держави та бізнесу (окремих приватних підприємств) утворюють два закони – Закон про державно-приватне партнерство та Закон про концесію.

Закон України про державно-приватне партнерство [1, стаття 1, пункт 1] визначає його у такий спосіб: «державно-приватне партнерство – це співробітництво між державою «Україна», територіальними громадами в

особі відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування (державними партнерами) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, або фізичними особами – підприємцями (приватними партнерами), що здійснюється на основі договору». На це ж визначення спирається й Закон про концесію [2, стаття 1, пункт 2].

З цього випливають такі *основні ознаки ДПП*, як:

- дві сторони або два типи учасників ДПП: державний і приватний сектори;
- юридично оформлені відносини партнерів;
- відносини сторін є партнерськими мають узгоджені цілі, чітко виписаний державний інтерес;
- поєднання ресурсів сторін (фінанси, персонал, обладнання, інформація) для досягнення виписаних документально та узгоджених по суті, послідовності досягнення цілей;
- обов'язків розподіл партнерами участі у прийнятті рішень, витрати і ризиків, використанні отриманих протягом ДПП результатів.

Однак, дане визначення не збігається з тлумаченням ДПП міжнародними організаціями та законами різних країн світу.

З існуючих визначень слід відмітити трактування ДПП Світовим банком, яке вважає ДПП компенсаторним інструментом держави, який компенсує нестачу інвестицій та вади бюджетного фінансування, виділяє як виробничі, так і інфраструктурні послуги як об'єкт державно-приватного партнерства. Досить простим визначенням ДПП є визначення Європейської Комісії, яка декларує партнерський характер відносин протягом здійснення певного проєкту або надання послуги. Економічна Рада при ООН опікується якістю послуг ДПП, Європейська комісія щодо Державно-приватного партнерства наполягає на варіативності об'єктів ДПП, Комітет ОЕСД (Organisation for Economic Cooperation and Development) із наукової та технологічної політики акцентує на тривалості відносин та спів інвестуванні саме обмежених ресурсів, Міжнародна організація Economic and social Commission of the United Nations for Asia and the Pacific додає розподіл відповідальності. Як видно, кожне з визначень доповнює зміст ДПП конкретною характеристикою, проте серед них немає жодного, яке б надавало повне визначення його сутності. Оскільки ці документи за характером є більш декларативно-постановчими, ніж регуляторно-прикладними (*за виключенням*), то можна узагальнити, що *повну змістовну характеристику ДПП на міжнародному рівні вони надають лише за своєю сукупністю*.

Далі. Зелена книга ЄС щодо ДПП визначає *чотири ознаки, які ідентифікують ДПП на рівні його конкретного проєкту*:

- *відносно довга тривалість відносин*, які виникають у процесі співпраці державним і приватним партнерами за цілями і завданнями проєкту партнерства;
- *метод розподілу фінансування проєкту*, за яким частково залучаються кошти (інвестиції) приватного сектору, а частково за рахунок домовленостей між різними суб'єктами (можливі випадки залучення великого обсягу державних коштів);
- *широкий функціонал організації-експлуатанта*, яка бере участь на різних стадіях проєкту (проєктування, фінансування, впровадження завершення). Державний партнер визначає цілі публічного інтересу, якість послуг та політику ціноутворення, а відповідає за моніторинг досягнення цілей;
- *розподіл ризиків між державним і приватним партнерами*, до якого переходить частина ризиків зі сфери управління державного партнера. це визначається для конкретного випадку з врахуванням ефективності управління партнером певним ризиком в частині оцінювання передбачення, реагування.

У Зеленій книзі ЄС щодо ДПП також зазначено, що законодавство Європейського Союзу не регулює ДПП, оскільки його регулюють загальні принципи Договору та (або) правила ЄС щодо державних контрактів та концесій. Повідомленням про державно-приватні партнерства та законодавство Співтовариств щодо державних закупівель та концесій у 2005 р. Комісія Європейських співтовариств це підтвердила.

Активна увага міжнародних організацій ООН та МОП до партнерства із бізнес-сектором приділяється з 2000 р., що фіксує розробка принципів а) співробітництва між ООН і бізнес-спільнотою та б) реалізації Глобального договору ООН. Далі, у 2005 р. Генеральна Асамблея ООН проаналізувала процес співробітництва з приватним сектором, досвід діяльності діючих партнерств. ООН прийнята Резолюція «На шляху до глобального партнерства», яка підтримує розвиток партнерських відносин з бізнес-сектором.

Цьому попереджувало прийняття МОП у 1998 р. Декларації про основоположні принципи і права у сфері праці та Тристоронньої декларації принципів багатонаціональних корпорацій та соціальної політики 1977-го року, модернізована в 2000 р.

Сукупність наведених міжнародних документів формує понятійно-нормативне підґрунтя, визначаючи зміст та добровільність ДПП, його основні форми, в рамках яких його учасники працюють спільно для досягнення загальної мети, проводячи конкретні заходи (зокрема, спільні: здійснення проєктів; проведення нарад і інформаційно-роз'яснювальної кампанії, досліджень, публікацій; обмін кадрами, знаннями та інформацією тощо).

Забезпечивши змістовну ідентичність дефініції ДПП, це впорядкування не змогло усунути розбіжності у термінології. Зокрема, Світовий банк, ОЕСР і більшість країн Європи використовують термін Public-Private Partnership (PPP), тобто йдеться про приватно-публічне партнерство. У Великобританії у вжитку термін Private Finance Initiative (PFI), тобто йдеться про приватну фінансову ініціативу, у Франції – про концесію та співтовариства змішаної економіки (SEM), у США, Австралії, Канаді – Partnerships (P3, P-P).

Як бачимо, невизначеність змісту дефініції ДПП є наслідком недостатньої його уніфікованості та деталізації і на міжнародному, і на національному рівні.

Розуміння ДПП на міжнародному рівні спирається на *два документи* – «Декларацію тисячоліття ООН» (2000 рік) та на доктрину «Монтерейського консенсусу» (2002 рік), які трактують ДПП як процес проєктного

фінансування і реалізації публічних інфраструктурних заходів, які спрямовані на сталий розвиток, що відбуваються із залученням бізнес-інвестицій і перерозподілом ризиків. Це визначення небездоганне, тому доцільно підтримати думку Брайловського І.А. про те, що «в Україні при відсутності звичних і відпрацьованих у Європі механізмів захисту приватних інвестицій таке трактування може привести до небажання приватного капіталу брати участь у проєктах ДПП, оскільки посилається винятково на інтереси державної сторони» [9].

З одного боку, для вирішення науково-прикладної проблеми доречно використовувати поняття «державно-приватне партнерство», оскільки воно: а) враховує особливості українського законодавства; б) закріплене діючою законодавчо-нормативною базою: Законами України «Про державно-приватне партнерство» «Про концесію», іншими нормативно-правовими актами; в) має чітко визначені рамки свого трактування; г) має тривалу офіційну статистику та динаміку.

З іншого боку, законодавство не встановлює меж та горизонтів науковим дослідженням, які щодня вивчають стан і зміни середовища, шукають кращі шляхи розуміння процесів та явищ, розвиваючи економічну науку, вдосконалюючи її понятійно-категорійний апарат.

Наукові (дослідницьке) тлумачення державно-приватного партнерства. Як вже наголошено вище, в основі обох трактувань (офіційного та наукового) лежить категорія «партнерство». Саме його частіше застосовують науковці для визначення змісту ДПП. Тлумачення дефініції ДПП та його економічного змісту міжнародними агентствами є суттєво різними. Тлумачення дефініції ДПП та його економічного змісту міжнародними агентствами зведено у дві групи – за мульти та моно підходами.

Є й специфічні недоліки, пов'язані нечітким позиціонуванням ДПП серед державних форм економічної діяльності (ДПП, оренда державного майна, державне замовлення). Саме такий недолік притаманний підходу В. Варнавського [1] неважаючи на вірне визначення об'єктної галузі економічних відносин. Цю оцінку підтверджує І. Брайловський у своєму дослідженні [9]. Водночас, той самий В. Варнавський підмічає *економіко-організаційну основу ДПП – поєднання ресурсів та потенціалів його учасників*– держави, яка надає ресурс у формі власності та бізнес-партнера який надає підприємницькі принципи господарювання та менеджменту, інвестицій та інновацій.

Можна підсумувати, що *підходи зарубіжних дослідників виділяють два основних типи визначень:*

– *фінансовий*, що висвітлює спосіб залучення коштів для здійснення ДПП;

– *організаційно-інфраструктурний*, що висвітлює спосіб організації взаємовідносин держави й бізнес-сектора в ДПП.

Щодо варіативних підходів, які це роблять одночасно, – вони об'єктивно виникають як відповідь на:

а) виникнення нових відносин або якісні зміни існуючих;

б) народження нових знань у суспільстві стосовно управління та його окремих процесів;

в) бажання автора всебічно висвітлити поняття.

Проте у деяких випадках це свідчить про необізнаність у даній сфері. Зокрема, не можна трактувати один термін як процес та механізм, оскільки це – різні об'єкти з суто різними характеристиками.

Серед мультипідходів до визначення ДПП слід виділити підхід О. Тофанюка та І. Чалого [12] як такий, що має найбільшу кількість шаблів змістовного тлумачення відповідного об'єкту. Розкриття ДПП як засобу взаємодії держави і підприємницьких структур призначене для фокусування на відносинах держави та бізнесом, для реалізації яких державі потрібні конкретні адміністративні та економічні засоби і методи впливу, зокрема система пільг і преференцій. Висвітлення ДПП як способу взаємодії фокусує увагу на цільовому залученні ресурсів для вирішення конкретних соціально-значущих завдань. Визначення ДПП як систему принципів такої взаємодії дозволить надалі обґрунтувати набір певних правил і норм взаємодії, враховуватимуть взаємність інтересів, розподіл ризиків, зобов'язань і відповідальності учасників ДПП. Визначення ДПП як форми взаємодії об'єктивно обумовлене існуванням певної правової основи взаємодії держави і бізнесу, яка її регламентує. Останнє визначення – ДПП як метод взаємодії – характеризує державно-приватне партнерство з позиції впливу на економіку і ринок, розвиток інфраструктури, надання соціально важливих послуг. Незважаючи на багатогранність визначення ДПП авторами, слід наголосити на тому, що тут є певні змістовні неточності, оскільки сутність державно-приватного партнерства центрується навколо відношень системи «держава-суспільство-бізнес», а те, як вони відбуваються (спосіб, форма взаємодії держави і підприємницьких структур) – це характеристика інституційного, правового, інструментального та іншого забезпечення ДПП.

Хоча проаналізовано лише частину існуючих визначень поняття державно-приватного партнерства українськими дослідниками, за їх аналізом можна встановити спільні та схожі ознаки, які присутні у відповідних підходах.

Фокус характеристики поняття залежить від різних причин:

а) рівень розвитку економіки країни та пріоритетів економічної політики,

б) стану забезпечувальної бази розвитку країни: законодавчої і нормативно-правової бази, структури і функціоналу влади;

в) рівень розвитку громадянського суспільства, його цінності та потреби.

За оглядом наукових та офіційних джерел можна узагальнити існуючі ознаки ДПП за обома підходами (рис. 1) та доповнити їх новими.

Головною ознакою ДПП наукового та офіційного підходу до визначення його поняття є партнерський характер відносин. Якщо звернутися до суті партнерства, то *партнерство* можна визначити як певний вид взаємин різних суб'єктами щодо формування ними єдиної позиції відносно певної цілі (цілей) та організації спільних дій щодо її (їх) досягнення. Партнерство як певний вид взаємин має такі *риски*: збереження партнерами самостійності в основних аспектах своєї діяльності; наявність спільної мети; добровільність прийняття ризиків, зобов'язань та відповідальності за їх виконання; прозорість прийняття рішень; отримання вигоди із поділом між

усіма партнерами як, так і прибутків/вигоди/переваг; рівноправність. Останнє – це не рівність, оскільки саме на різних потенціалах та ресурсах, технологіях їхнього поєднання будується партнерство.

Обидва підходи, окрім партнерства, відмічають довготривалість, розподіл ризиків, договірну основу як ознаки державно-приватного партнерства. Крім цих ознак, інші відрізняються.

Нажаль, жоден з підходів не враховує інноваційні зміни технологічної основи ДПП, хоча підкреслює його стратегічну спрямованість та суспільну значущість, наполягає на поєднанні знань, ресурсів, інфраструктури партнерів. Проте саме інноваційна основа та інноваційні технологічні зміни дозволяють у найкращій спосіб поєднати сильні характеристики партнерів.

Рис. 1. Ознаки ДПП за офіційним та науковим підходами: узагальнення
(джерело: власна розробка)

Відтак, враховуючі підходи і вище наведені аргументи, можна стверджувати, що для формування нормативного апарату та розуміння економічної сутності ДПП доцільно застосовувати різні ознаки, тому:

а) для формування нормативного апарату ДПП доцільні такі ознаки (див. рис. 1.1):

- реалізація суспільно важливих проєктів;
- об'єднання ресурсів партнерів, в тому числі фінансових, для реалізації конкретних проєктів ДПП;
- розподіл повноважень, зобов'язань, ризиків, очікуваних прибутків/ вигоди/переваг між партнерами на підставі юридично закріплених домовленостей;

– довготривалий термін договірних відносин партнерства (5-50 років).

б) розуміння економічної сутності ДПП доцільні такі ознаки (укрупнено за рис. 1.1):

- партнерський характер відносин;
- стратегічна та суспільна значущість;
- реалізація місії держави, делегування завдань з її досягнення бізнесу;
- економічний інтерес;
- об'єднання потенціалів та переваг партнерів;
- розподіл ризиків та відповідальності;
- єдність цілей і завдань ДПП;
- варіативність форм та моделей ДПП;
- довготривалість та часова обмеженість відносин ДПП (5-50 років);
- договірна основа ДПП, нормативно-правова регламентованість дій та вимог;
- інноваційна технологічна основа ДПП.

Висновки. Підводячи підсумок сутнісної характеристики дефініції та економічного змісту державно-приватного партнерства як об'єкту державного регулювання, можна узагальнити таке:

– наявність різноманітних варіацій визначення державно-приватного партнерства має два типи наслідків, ускладнюючи: а) у теорії – його розуміння; б) на практиці – обмін досвідом країн у цій сфері;

– фокус характеристики поняття ДПП визначають три кити: а) економіка (рівень розвитку економіки країни та пріоритетів економічної політики); б) правова основа та функціонал управління (закони і

нормативно-правова база, структури і функціоналу влади; в) соціум (рівень розвитку громадянського суспільства, його цінності та потреби);

– сутність ДПП *центрується навколо відношень системи «держава-суспільство-бізнес»*, розкриваючи сутність партнерських відносин держави з бізнес-сектором економіки, які будуються на спільному використанні ресурсів для реалізації спільних проектів задля досягнення власних цілей, а всі інше (спосіб, форма взаємодії держави і підприємницьких структур) – складає інституційне, правове, інструментальне та інше забезпечення ДПП;

– для формування нормативного апарату та розуміння економічної сутності ДПП *доцільно застосовувати як різні визначення, так і різні ознаки*, оскільки у першому випадку воно має бути прикладним, що потребує конкретики, однозначності ідентифікації процесів та явищ, встановлення дій та поведінки партнерів, а у другому – змістовно ємним та зрозумілим, оскільки призначене для усвідомлення економічної сутності ДПП;

– *головною ознакою ДПП наукового та офіційного підходу до визначення його поняття є партнерський характер відносин*. Обидва підходи слушно відмічають довготривалість, розподіл ризиків, договірну основу як ознаки державно-приватного партнерства. Однак, серед першої групи ознак *зайвою є ознака, пов'язана з інвестуванням з боку бізнес-партнера*, а другій групі *не вистачає ознаки інноваційності технологічної основи*.

Література.

1. Варнавский В.Г. Партнерство государства и частного сектора: формы, проекты, риски / В. Г. Варнавский. – М. : Наука, 2005. – 315 с.
2. Наумов Д.Ю. Державно-приватне партнерство як інструмент державного управління економікою України, розвитку ринку праці та трудового потенціалу промисловості / Д.Ю. Наумов // Економіка та держава. – 2011. – №2. – С. 33-40.
3. Узунов Ф.В. Формування ефективних інструментів реалізації державно-приватного партнерства України / Ф. В. Узунов // Актуальні проблеми державного управління. – 2015. – № 1. – С. 167-175.
4. Бачо Р.Й. Інституційні аспекти впровадження державно-приватного партнерства на ринках небанківських фінансових послуг України / Р.Й. Бачо // Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія : Економічні науки. – 2017. – № 33. – С. 321-332.
5. Сідуняк О.В. Державно-приватне партнерство у соціальній сфері: механізм узгодження інтересів держави, бізнесу і суспільства / О.В. Сідуняк // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2014. – № 4. – С. 61-67.
6. Круглов В.В. Державно-приватне партнерство: стан та наукові підходи / В.В. Круглов // Державне регулювання інноваційного розвитку України: стратегічні пріоритети : [Моногр.]. – Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2014. – С. 22-32.
7. Сімсон О.Е. Правова модель приватно-публічного партнерства в інноваційній сфері : Монографія / О.Е. Сімсон. – Х. : Право, 2013. – 448 с.
8. Павлюк К.В. Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави / К.В. Павлюк, С.М. Павлюк // Наукові праці КНТУ. Економічні науки. – 2010. – № 17. – С. 10-19.
9. Брайловський І.А. Сучасний стан державно-приватного партнерства в країнах Європейського Союзу [Електронний ресурс] / І.А. Брайловський // Ефективна економіка. – 2012. – № 12. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1699>. – Доступно на 10.12.2017. – Назва з екрана.
10. Бондар Н. М. Сутність механізму державно-приватного партнерства та його місце у підтримці розвитку туризму в Україні / Н.М. Бондар, В.О. Кошарний // Економіка та управління на транспорті. – 2015. – № 1. – С. 30-34.
11. Дубок І.П. Сутність та особливості державно-приватного партнерства / І.П. Дубок // Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. – Київ, 2014. – Вип. 2. – С. 139-149.
12. Тофанюк О.В. Застосування механізмів державно-приватного партнерства у бюджетному регулюванні регіонального розвитку / О.В. Тофанюк, І.Г. Чалий // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2011. – № 4 (16). – С. 41-53.

References.

1. Varnavskyy, V.H. (2015). "Partnership of the state and the private sector: forms, projects, risks". Moscow : Nauka.
2. Naumov, D.Yu. (2011). "Public-private partnership as an instrument of state management of the economy of Ukraine, labor market development and labor potential of industry", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 2, pp. 33-40.
3. Uzunov, F.V. (2015). "Formation of effective tools for the implementation of public-private partnership of Ukraine", *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*, Vol. 1, pp. 167-175.
4. Bacho, R.J. (2017). "Institutional aspects of public-private partnership implementation in the markets of non-banking financial services of Ukraine", *Visnyk Pryazovskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu. Seriya : Ekonomichni nauky*, Vol. 33, pp. 321-332.
5. Sidunyak, O.V. (2014). "Public-private partnership in the social sphere: a mechanism for reconciling the interests of the state, business and society", *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky*, Vol. 4, pp. 61-67.
6. Kruglov, V.V. (2014). "Public-private partnership: status and scientific approaches", *State regulation of*

innovative development of Ukraine: strategic priorities" : monograph, Kharkiv: HarRI NAPA Publishing House "Master", pp. 22-32.

7. Simson, O.E. (2013). "Legal model of private-public partnership in the innovation sphere": Monograph, H.: Pravo.

8. Pavlyuk, K.V. and Pavlyuk, S.M. (2010). "The essence and role of public-private partnership in the socio-economic development of the state", *Naukovi pratsi KNTU*, Ekonomichni nauky. Vol. 17. pp. 10-19.

9. Brailovsky, I.A. (2012). "The current state of public-private partnership in the countries of the European Union", *Efektivna ekonomika*, [Online], Vol. 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1699> (Accessed 10.12.2017).

10. Bondar, N.M. and Kosharny, V.O. (2015). "The essence of the mechanism of public-private partnership and its place in support of tourism development in Ukraine", *Ekonomika ta upravlinnia na transporti*. Vol. 1. Pp. 30-34.

11. Dubok, I.P. (2014). "The essence and features of public-private partnership", *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*, Is. 2, pp. 139-149.

12. Tofanyuk, O.V. and Chaly, I.G. (2011). "Application of mechanisms of public-private partnership in budget regulation of regional development", *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy mashynobudivnoi haluzi: problemy teorii ta praktyky*, Vol. 4 (16), pp. 41-53.

Стаття надійшла до редакції 20.08.2018 р.